

О.І. Гуторов, д-р екон. наук, професор

orcid.org/0000-0003-0688-9413

E-mail: gutorov.alexandr@gmail.com

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ЛОГІСТИКА ЯК НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ НАПРЯМОК ТА ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто теоретичні основи та висвітлено практичні аспекти розвитку логістичне управління на підприємствах. Узагальнено визначення поняття «логістика» з точки зору управлінського, економічного, управлінсько-економічного, оперативно-фінансового, організаційно-аналітичного аспектів. В результаті семантичного аналізу та виділення морфологічних ознак виявлено певну подібність тлумачень логістики. Установлено зміну пріоритетів в управлінні ресурсами при використанні логістичного підходу – головні акценти зміщуються з продукту на потокові процеси. Висвітлено три періоди розвитку систем руху матеріальної продукції: дологістичний, період класичної логістики й неологістичний. Розкрито методичні підходи до оцінки ефективності впливу логістики на підвищення конкурентоспроможності підприємств. Розкрито принципи побудови концепції логістики підприємства. З'ясовано реальні результати, що можуть бути досягнуті за рахунок упровадження концепції логістики на підприємстві.

Ключові слова: логістика, логістичне управління, управління матеріалами, управління розподілом, підприємство, концепція логістики, конкурентоспроможність, ефективність функціонування логістичної системи.

Постановка проблеми. Сучасне світове ринкове господарство, яке характеризується такими процесами як глобалізація ринків, інтернаціоналізація підприємств, бурхливий розвиток інформаційних технологій, висуває підвищені вимоги до підприємств. Використання інструментів логістики дозволить покращити внутрішнє та сформувати сприятливе зовнішнє середовище господарювання підприємств. В цілому формування логістичних систем призначено для підвищення конкурентоспроможності підприємств. Визначення ефективності

логістичної діяльності підприємств є одним із ключових завдань як для дослідження поточного стану логістичної системи, так і для формування логістичної стратегії підприємства. Важливе значення дослідження ефективності як із наукової, так і з практичної точки зору полягає у формуванні дієвої сукупності індикаторів стану логістичної системи.

Незважаючи на наукові досягнення, логістичне управління на підприємствах знаходиться в початковому стані свого розвитку, а ефективно функціонуючі логістичні системи ще не створені. Саме тому, завдання щодо вдосконалення формування системи управління набуває важливого значення та потребує доопрацювання наукових та практичних аспектів діяльності підприємств, створення відповідних методичних та організаційних інструментів управління, адекватних потребам часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку багатьох західних учених, логістика як наука виникла у військовій сфері в середині XIX в. Пізніше, під час Другої світової війни, принципи логістики активно використовувалися в матеріально-технічному постачанні армії США. Логістика як наука й інструмент бізнесу в цивільній сфері почала формуватися наприкінці 1950-х рр. насамперед у США.

Як у закордонній, так і у вітчизняній літературі не існує єдності визначень логістики. Це пов'язано безпосередньо і з еволюцією концепції логістики, і зі зміною об'єкту її уваги (розширенням через розповсюдження логістичних операцій на взаємодію зі споживачами, постачальниками та іншими контрагентами).

Існують різні визначення поняття логістики, найбільш поширеними з яких є такі аспекти: управлінський, економічний, управлінсько-економічний, оперативно-фінансовий, організаційно-аналітичний.

Прихильники управлінського аспекту Г. Павеллек і Дж. Л. Хескет (США) під логістикою розуміють процес планування, управління і контролю за матеріальним та відповідним йому інформаційним потоками [1, 2].

Представники економічного аспекту Е. Мате і Д. Тиксьє (Франція) розглядають логістику як сукупність різноманітних методів і заходів щодо координації економічних стосунків між виробником та його контрагентами з метою отримання необхідної кількості продукції у певному, наперед визначеному місці, із найменшими затратами й у чітко встановлений термін [3].

Прихильники управлінсько-економічним аспекту Пфоль Г.Х., Хауслер П. (Німеччина) вважають що логістика – це процес планування, переміщення, зберігання, реалізації та контролю матеріальних ресурсів [4].

Послідовники оперативно-фінансового аспекту під логістикою розуміють процес взаєморозрахунків між виробником та контрагентами за повний фінансово-господарський цикл руху товарів – від часу сплати грошей виробником за необхідні матеріальні ресурси до моменту отримання ним грошей за готову продукцію.

На думку прихильника організаційно-аналітичного аспекту А.І. Семененко (Росія), логістика – це нова наукова методологія, яка ґрунтується на принципах системності і логістичному підході, де об’єктом дослідження є матеріально-інформаційні, фінансово-економічні та інші поточкові процеси з метою їх оптимізації на всьому періоді існування від постачальника до споживача [5].

Логістика як науково-практичний напрямок почала розвиватися в Україні в 90-х роках ХХ століття в контексті розвитку ринкових відносин. Підвищений інтерес до неї як у світовій, так і в українській економіці обумовлений низкою факторів: досягненням межі ефективності виробництва, швидкими темпами зростання витрат на транспортування продукції; фундаментальними змінами у філософії запасів; створенням продуктових каналів; стрімким розвитком комп’ютерних технологій; переходом від концепції ринку продавця до концепції ринку покупця.

Аналіз літературних джерел, присвячених логістиці, дозволяє виявити широкий спектр проблем, що залишаються поза увагою вчених.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вдосконалення теоретико-методичних і обґрунтування науково-практичних засад функціонування логістичних систем як якісно нового механізму підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Логістика є наукою, яка має бурхливий розвиток, і є практичною сферою бізнесу. Чимало питань, що стосуються її понятійного апарату і термінології, постійно уточнюються й змінюються, набуваючи нової змістовності (рис. 1).

В результаті семантичного аналізу та виділення морфологічних ознак виявлено певну подібність тлумачень логістики. У будь-якому разі об’єктом для логістичної методології є рух потоків (динамічна підтримка бізнес-процесів підприємства) та оптимізація взаємин ланок та підрозділів, через які проходять логістичні процеси. Сучасні умови господарювання ще більше розширюють сферу застосування логістики потоками послуг (це є доцільним із погляду створення споживчої цінності), енергії, інновацій чи праці [6].

Таким чином, можна стверджувати про зміну пріоритетів в управлінні ресурсами при використанні логістичного підходу, коли головні акценти зміщуються з продукту на поточкові процеси. У такому випадку

саме рух матеріальних і пов'язаних із ними потоків стає головним підґрунтям функціонування підприємства. Організація більш узгодженої взаємодії підсистем підприємства в контексті забезпечення такого руху та його орієнтування на максимально можливе задоволення споживачів (максимізацію створюваної на виході системи споживчої цінності) можна віднести до одного з головних завдань стратегічного менеджменту.



Рис. 1. Семантичний аналіз визначень логістики

В економіці логістика поширилася в 70-ті роки ХХ ст. у зв'язку з розвитком комунікаційних технологій. Наскрізний моніторинг усіх етапів руху сировини, деталей і готової продукції виявив величезні втрати, що допускаються в традиційних схемах керування матеріальними потоками.

У закордонній літературі виділяють три періоди розвитку систем руху товарів матеріальної продукції: дологістичний, період класичної логістики й неологістичний. Дологістичний період – до 60-х років ХХ ст. – характеризувався тим, що окремі елементи логістичного підходу застосовувалися для зниження витрат, наприклад, у виробництві, транспортуванні, складуванні, а загальна ідея керування матеріальними потоками не мала поширення. У цей період виникли передумови для

впровадження логістичної концепції: ріст запасів і транспортних витрат; збільшення транспортних тарифів; розвиток військової логістики; необхідність оптимізації виробництва у зв'язку з розвитком нерейкового транспорту, особливо автомобільного; поява маркетингу.

Період класичної логістики (із початку 60-х років) характеризується створенням логістичних систем як альтернативи організації оптимальних перевезень. Виділяють три підходи до створення цих систем залежно від застосовуваних критеріїв оптимальності.

При першому підході – концепція загальних витрат у фізичному розподілі – за критерій оптимальності приймали мінімум загальних витрат на матеріальний розподіл продукції. Основна ідея концепції полягала в перегрупованні витрат на просування товарів від виробника до споживача для того, щоб їхній загальний рівень зменшився. Класичний приклад такого підходу – перехід у перевезенні вантажів з автомобільного на повітряний транспорт, що дозволяє уникнути або значно зменшити витрати на складування, зберігання й керування запасами.

Орієнтація на мінімізацію загальних витрат на основі використання внутрішньофункціональних компромісів дала позитивний ефект. Разом із тим об'єктивні фактори стимулювали подальший розвиток логістики. Основними з них є: тверда конкуренція між виробниками, яка викликала перехід від концепції ринку продавця до концепції ринку покупця; спад виробництва в 60-ті роки; розвиток комп'ютерних технологій; перегляд ролі запасів в економіці.

Наприкінці 60-х років був сформульований другий підхід до формування логістичних систем, що одержав назву «бізнес-логістика». Критерієм оптимальності при цьому підході стало одержання максимального прибутку з логістичних операцій, а область дії компромісів зорієнтували одночасно й на витрати, і на попит у межах однієї фірми. Однак і цей підхід мав певні обмеження.

Акцент на внутрішньофірмові функції логістики при значно меншій увазі до аналогічних функцій, виконуваних іншими фірмами – учасниками того ж логістичного процесу, торкався інтересів останніх, тому наприкінці періоду класичної логістики відбулися зміни її концепції. Критерієм оптимальної системи керування розподілом став максимальний прибуток від логістичних операцій усіх фірм – учасниць.

Початок періоду неологістики, або логістики другого покоління, можна датувати 80-ми роками ХХ ст. Визначальна ідея цього періоду – максимальна інтеграція функцій організації і її партнерів у так званому повному логістичному ланцюзі «закупівля – виробництво – дистрибуція – продаж» для досягнення кінцевої мети бізнесу з мінімальними витратами.

У цей період відбуваються істотні зміни у світовій економіці, що пояснюють причину визнання логістики найважливішим інструментом сучасного менеджменту. Назвемо основні з них: прогрес інформаційних технологій і велике поширення персональних комп'ютерів; глобалізація світової економіки; зміни в транспортному, торговельному, митному й іншому законодавствах розвинених країн; розвиток і поширення філософії загального керування якістю; поширення, кооперації й інтеграції у бізнесі. Розвиток логістики за кордоном показує, що вона стає дієвим інструментом у конкурентній боротьбі для багатьох організацій. Фірми, які використовують концепції логістики, як правило, мають більш міцне положення на ринку.

Розглянуті етапи є важливими ще й тому, що в їх межах на певний момент часу були сформульовані передумови подальшого впровадження ідеї логістичної інтеграції й оптимізації. У цілому такими передумови можна вважати: збільшення рівнів запасів; зростання транспортних тарифів, а отже, й транспортних витрат; виникнення та швидке розповсюдження концепції маркетингу; прогрес в інформаційно-комп'ютерних технологіях тощо.

Основними тенденціями на ринку стали посилення уваги до покупців і виникнення великої кількості різноманітних товарів, які задовольняють однакові потреби. Збільшення асортименту товарів майже автоматично призвело до значного зростання витрат на створення й підвищення запасів. Це, у свою чергу, вимагало пошуку нових шляхів удосконалення товаропровідних структур.

Розгляд логістики як фактора підвищення конкурентоспроможності припускає, що наслідки прийнятих рішень у цій області мають підпорядковуватись їхньому впливу на витрати і доходи [7].

У зарубіжній економічній літературі як індикатор ефективності впливу логістики на підвищення конкурентоспроможності використовується показник прибуток на інвестований капітал (ПІК), що характеризує відношення прибутку, отриманого від продажу товарів або послуг, до інвестованого капіталу. Ключові елементи показника відношення прибутку до інвестованого капіталу (ПІК) можуть бути зображені у вигляді схеми (рис. 2). Вплив логістики на витрати, пов'язані з продажем товарів, очевидний. У межах логістичного підходу до цих витрат відносять витрати: на виконання замовлень, що включають витрати на їх обробку; перевезення й складування вантажів; управління запасами; упаковку і підтримуючу діяльність.

Зв'язок показника прибутку на інвестований капітал із конкурентоспроможністю підприємства показано на рис. 3.

Таким чином, коли на численних ринках товарів імовірність диференціювання продукції за її властивостями або за якістю зменшується,

а корпоративний імідж або стратегія фірм важко змінюються в короткостроковій перспективі, логістика стає все більш важливим конкурентним фактором.

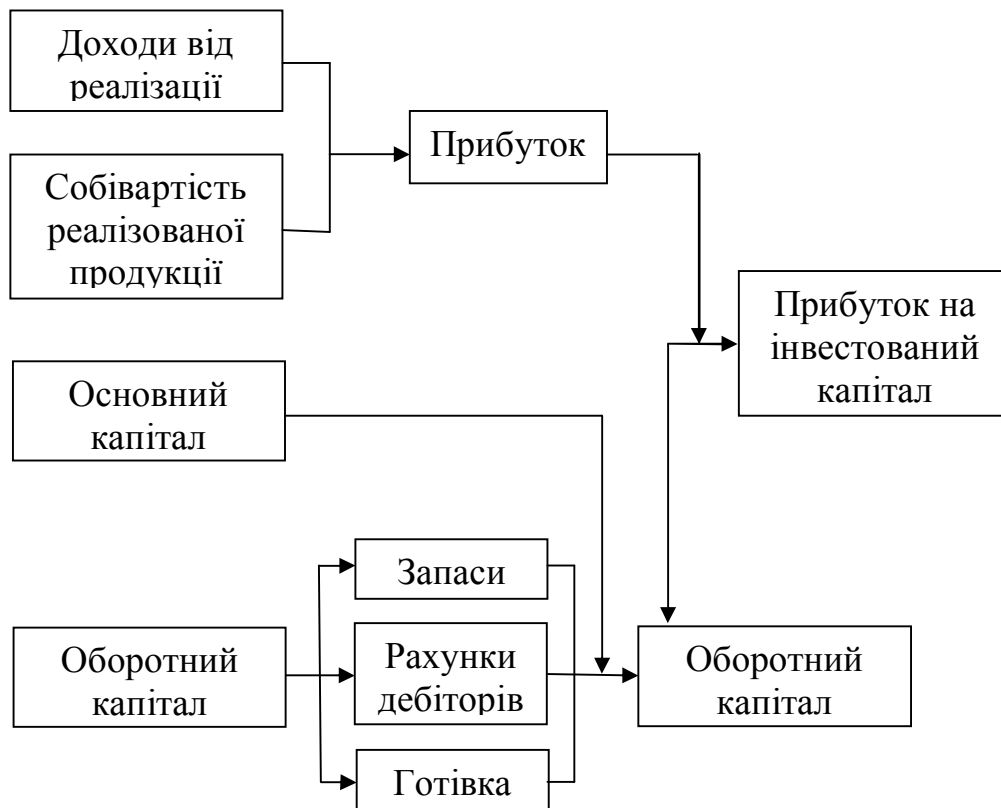


Рис 2. Елементи відношення прибутку до інвестованого капіталу

У таких умовах конкурентна перевага може виникати зі здатності підприємства за допомогою своєї логістичної діяльності домагатися:

- 1) розходжень у сегментації ринку;
- 2) змін в економічному оточенні та ринкових вимогах, а також змін власних і чужих тактичних маневрів.

Якщо політика підприємства спрямована на одержання доходів від логістичної діяльності, то прибуток, як правило, збільшується.

Напрямок діяльності підприємства логічно зумовлює використання концепції логістики у сфері матеріального забезпечення їх основної діяльності – через оптимізацію процесів закупівель основних засобів виробництва та інших матеріалів із метою створення або оновлення парку машин, обладнання, необхідних для виконання виробничого процесу відповідно до агротехнічних вимог, а також потрібних підприємству інвентарю, засобів обробки земель тощо.

За даними професора А. Смехова, реалізація основних положень логістики дає можливість скоротити витрати на транспортування й збереження продукції на 15-20 %, зменшити рівень запасів на 50 %, знизити тривалість робочого циклу на 50-70 % [8].



Рис. 3. Логістика як фактор підвищення конкурентоспроможності

У вітчизняній науково-практичній діяльності найбільш розповсюдженими є три концепції логістики, які не стільки суперечать одна одній, скільки відображають три різних підходи до забезпечення ефективності й безперервності матеріальних потоків економіки [9].

Одна з концепцій, що зародилася на Заході і знайшла прихильників переважно серед колишніх вітчизняних спеціалістів із постачання, називає діяльність, раніше відому як матеріально-технічне постачання (МТП) і управління споживанням матеріальних ресурсів, іншомовним словом „логістика”. Предметом наукових досліджень вважається сама організація матеріальних потоків у системі МТП підприємства.

Прихильниками другої концепції прагнуть назвати словом „логістика” фахові функції організаторів виробництва, плановиків, контролерів, тобто широке коло конкретних функцій менеджменту.

У третій концепції предметом дослідження визначена функція наскрізної організаційно-аналітичної оптимізації потоків як

цілеспрямованої системи. Вважається, що потоки як об'єкт фахівця з логістики вже створені або організовуються іншими службами підприємства.

Незважаючи на зовнішні протиріччя, кожна з перерахованих концепцій визнає основну ідею логістичного погляду, що визначається на основі оптимізації виробничо-господарської діяльності завдяки ефективному управлінню матеріальними потоками та пов'язаних із ними інформаційних і фінансових потоків підприємства на основі системного підходу [10].

Виходячи з того, що логістика гармонізує інтереси постачальників і споживачів, концепція логістики повинна базуватися на таких принципах.

1. Розгляд руху матеріальних ресурсів від виробника до кінцевого споживача як єдиного матеріального потоку.

Елементи, що формують матеріальний потік підприємства, технологічно пов'язані, а витрати, обумовлені ними, економічно залежні. Це означає, що зміни в одному з видів діяльності впливають на інші, а спроби зниження окремих витрат можуть призвести до більш високих сукупних витрат. Основною характеристикою матеріального потоку підприємства є безперервність. Протягом усього технологічного циклу постачання продуктів кожен його учасник повинен забезпечувати споживачів "точно в строк", але ці дії мають супроводжуватися мінімальними сукупними витратами, пов'язаними з рухом.

2. Упровадження логістичних систем як організаційно-управлінського механізму координації дій спеціалістів різних служб і відділів, які управляють матеріальним потоком.

Поняття "логістична система" вживається щодо органів управління і характеризується двома ознаками. З одного боку, логістична система – це організована множина структурних елементів, що функціонують для досягнення єдиної цілі, з іншого – план, за допомогою якого суб'єкт управління прагне її досягти.

Поряд із поняттям "управління матеріальним потоком" науковці та спеціалісти виділяють ще два терміни – "управління матеріалами" і "управління розподілом". Перший стосується руху матеріальних ресурсів у межах підприємства, другий – розподілу готової продукції серед споживачів.

3. Використання агрегованого показника ефективності функціонування логістичної системи підприємства, який, крім витрат, пов'язаних з матеріальним потоком, ураховує втрати прибутку внаслідок невикористаних (втрачених) можливостей, обумовлених існуванням матеріальних запасів.

Критерій ефективності функціонування логістичної системи підприємства, який полягає у максимізації прибутку на одиницю логістичних витрат за умови забезпечення потрібної якості сервісу, тобто 100% виконання договірних зобов'язань. Такий критерій обрано, виходячи з того, що логістична система є однією з підсистем системи управління підприємством. Ефективність діяльності підсистеми потрібно визначати залежно від вкладу в діяльність системи: чим менші витрати підсистеми за результативної роботи системи, тим більш ефективною слід вважати її роботу. На основі рекомендованого критерію запропонована методика розрахунку агрегованого показника ефективності функціонування логістичної системи ($A_{\text{лог}}$), який по суті є рентабельністю логістичних витрат. Загалом вона має такий вигляд:

$$A_{\text{лог}} = \frac{\Pi}{B_{\text{лог}}} \rightarrow \max, \quad (1.1)$$

$$\text{при } \sum_{l=1}^k \sum_{z=1}^p a_{lz} = \sum_{l=1}^k \sum_{z=1}^p b_{lz},$$

де Π – прибуток від реалізації готової продукції; $B_{\text{лог}}$ – логістичні витрати; a_{lz} – обсяг поставок готової продукції l виду z споживачеві, $(l=\overline{1,k}), (z=\overline{1,p})$; b_{lz} – попит на готову продукцію l виду z споживача, $(l=\overline{1,k}), (z=\overline{1,p})$.

$$B_{\text{лог}} = B_{\text{рух}} + B_{\text{збер}} + B_{\text{приб}}, \quad (1.2)$$

де $B_{\text{рух}}$ – витрати руху матеріалів; $B_{\text{збер}}$ – витрати на зберігання матеріалів; $B_{\text{приб}}$ – втрати прибутку внаслідок невикористаних (втрачених) можливостей, обумовлених існуванням матеріальних запасів.

Отже, концепція логістики підприємства – це образ мислення, філософія діяльності, згідно з якою слід уникати часткової оптимізації зведених разом логістичних функцій через виявлення реальних можливостей для їх балансу й забезпечення вчасної поставки продукції. Зусилля повинні бути спрямовані на оптимізацію логістики як інтегрованої функції управління матеріальним потоком підприємства. Концепція вимагає координації всіх систем руху та зберігання матеріалів і продукції. У результаті створюється логістична система підприємства – єдино можлива форма існування логістики як інтегрованої функції управління матеріальним потоком.

Висновки. Логістика впливає майже на кожен аспект формування прибутків і збитків підприємств. Тому відповідні зміни в логістичній стратегії впливають на фінансові результати діяльності підприємств і роблять свій внесок у забезпечення їхньої довгострокової життєздатності.

Використання інструментів логістики дозволить покращити внутрішнє та сформуванати сприятливе зовнішнє середовище господарювання підприємств. В цілому формування логістичних систем призначено для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Упровадження концепції логістики на підприємстві може забезпечити такі реальні результати:

- скорочення «втрат» кількості продажу (за відсутності запасів необхідної продукції) завдяки більш точному розміщенню запасів і контролю за ними. Тим самим досягається подвійна мета: збільшується обсяг продажу і забезпечується більш високий рівень обслуговування споживача;

- логістична система, яка швидко реагує на ринкові зміни, забезпечує скорочення "циклу обслуговування споживачів" і, відповідно, зменшення запасів у них. Це дає підприємству-постачальнику переваги перед конкурентами в боротьбі за свою частку ринку;

- удадо спроектована логістична система сприяє зміцненню зв'язків постачальника зі споживачем. Це може бути досягнуто шляхом інтеграції засобів доставки продукції постачальника й одержання її споживачем;

- ефективні методи "фізичного розподілу" дають істотну економію витрат, що можна поширити і на споживача у формі зниження оплати за доставку продукції і т.д.;

- упровадження ефективної логістичної системи дає змогу підприємству більш успішно й прибутково конкурувати на окремих ринках.

Логістика й стратегія підприємства перебувають у складному взаємозв'язку, який слід враховувати при визначенні стратегії підприємства і при інвестуванні в логістику. Визначаючи стратегію підприємства, потрібно здійснити переорієнтацію виробництва з метою максимального завантаження наявних потужностей стосовно потреб і вимог ринку.

Бібліографічний список.

1. Павеллек Г. Комплексное планирование промышленных предприятий. Базовые принципы, методика, ИТ-обеспечение. – М.: Изд-во «Альпина Паблишер», 2015. – 368 с.

2. Heskett J.L. Putting the service-profit chain to work. *Harvard business review*. – 1994. – Т. 72. – № 2. – С. 164–174.

3. Мате Э., Тиксье Д. Материально-техническое обеспечение деятельности предприятия / Пер. с фр. Е.П. Островской; Общ. ред. В.С. Загашвили. – 2-е изд. – Москва: ПРОГРЕСС, 1993. – 158 с.: ил., табл. (Серия "Деловая Франция"). – Пер. изд.: *La logistique* / Н. Mathe, D. Tixier. – ISBN 5-01-004308-4: Б. ц.

4. Пфоль Г.Х., Хауслер П. Организация логистики в региональных производственных сетях [Электронный ресурс]. URL: <http://www.cfin.ru/press/loginfo/2001-03/03.shtml>.

5. Семененко А.И. Предпринимательская логистика. – СПб.: Политехника, 1997. – 349 с.

6. Ларіна Р.Р. Логістика: навч. посібник. – Д.: ВІК, 2005. – 335 с.

7. Гуторов О.І., Прозорва Н.В., Прозоров Р.Г. Формування логістичних систем у сільському господарстві: монографія. – Х.: Цифрова друкарня № 1, 2013. – 238 с.

8. Смехов А.А. Введение в логику: учеб. пособие. – М.: Изд-во "Транспорт", 1993. – 112 с.

9. Гуторов О.І., Лебединська О.І., Прозорова Н.В. Логістика: навч. посібник. – Х.: Міськдрук, 2011. – 322 с.

10. Гуторов О.І., Прозорова Н.В. Формування ефективного механізму функціонування логістичних систем сільськогосподарських підприємств // *Економіка АПК*. – № 8. – 2013. – С. 33–39.

Гуторов А.И. Логистика как научно-практическое направление и фактор повышения конкурентоспособности предприятий. Рассмотрены теоретические основы и освещены практические аспекты развития логистического управления на предприятиях. Обобщено определение понятия «логистика» с точки зрения управленческого, экономического, управленческо-экономического, оперативно-финансового, организационно-аналитического аспектов. По результатам семантического анализа и выделения морфологических признаков установлена подобность трактовки логистики. Установлена смена приоритетов в управлении ресурсами при использовании логистического подхода – главные акценты смещаются от продукта к текущим процессам. Освещены три периода развития систем движения материальной продукции: дологистический, период классической логистики и неологистический. Раскрыты методические подходы к оценке эффективности влияния логистики на повышение конкурентоспособности предприятий. Раскрыты принципы построения логистики предприятия. Установлены реальные результаты, которые могут быть достигнуты за счет внедрения концепции логистики на предприятии.

Ключевые слова: логистика, логистическое управление, управление материальными потоками, управление распределением, концепция логистики, конкурентоспособность, эффективность функционирования логистической системы.

Gutorov O.I. Logistics as a scientific and practical direction and the factor of increasing the competitiveness of enterprises. The theoretical bases

have been considered and the practical aspects of logistic management development at the enterprises have been highlighted. The definition of “logistics” from the point of view of managerial, economic, managerial and economic, operational and financial, and organizational and analytical aspects has been generalized. A certain similarity of interpretation of logistics as a result of the semantic analysis and the allocation of morphological features has been revealed.

The change of the priorities in the resources management while using the logistic approach has been established. Thus the main accents have been shifted from the product to the line processes. The movement of material and the related production lines becomes the main basis for the operation of the enterprise.

Three periods of material goods movement system development have been highlighted. They are the prelogistic period, the period of classical logistics and the neologistic periods. The examined stages are important because the preconditions for the further introduction of the idea of logistic integration and optimization were formulated within their limits at a certain moment. In general such preconditions as the increase in the stock levels, the growth of transport tariffs, and hence the transport costs, the emergence and rapid distribution of the marketing concept, and the progress in information and computer technologies can be considered.

The methodical approaches to assessing the effectiveness of logistics influence on increasing the competitiveness of the enterprises have been revealed. The connection between the profit index per invested capital and the enterprise competitiveness has been shown.

The principles on which the construction of the logistics concept of the enterprise should be based have been outlined. Despite the external contradictions, each of the concepts recognizes the basic idea of the logistics, which is determined on the basis of the industrial and economic optimization of the enterprise activity due to the effective management of material flows, the associated information and the financial flows of the enterprise on the basis of a system approach.

The real results which can be achieved at the expense of implementation of the concept of logistics at the enterprise have been ascertained. They are reduction of “losses” of sales, reducing the “cycle of the customers’ service”, strengthening the connection between the supplier and the customer, and the profitable competition at the individual markets.

Key words: logistics, logistic management, material management, distribution management, enterprise, logistic concept, competitiveness, effective functioning of logistic system.

Стаття надійшла до редакції: 11.01.2019 р.